

De natuur als gulle vriend

ER ZIT GEEN TOEKOMST IN ATOOMENERGIE

De politiek, de wetenschap, de industrie: ze blijven volhouden dat atoomenergie nuttig en nodig is. Ze dwalen, zegt AVIEL VERBRUGGEN. De enige manier om hét echte grote probleem aan te pakken - namelijk de broeikasgassen - is hernieuwbare energie, ook al is het niet de eenvoudigste oplossing.

Laten we wel wezen: de natuur is de grootste vijand van de mens - bij momenten. Aardbevingen, vloedgolven, cyclonen, overstromingen en droogtes zijn verschrikkelijke catastrofes. Toch is, doorgaans (de meeste dagen van het jaar) de natuur een gulle vriend die altijd maar blijft schenken: zonlicht en warmte, water, planten, dieren. Kortom: het leven. Wij mensen vinden dat doorgaans maar niets. We willen het altijd en overal onmiddellijk naar onze zin hebben, en die grommende en bijtende natuur zullen we wel temmen. We hebben onszelf gekroond tot meester van de natuur (al dan niet bezegeld met een goddelijke bevestiging).

Meesters die heersen hebben apparaten nodig; wie de natuur en de wereld wil overheersen, heeft ontzaglijk grote apparaten nodig. Maar niet gedraald: we zijn ongelooflijk slim geworden. De technieken die we ontplooiën zijn ongeëvenaard krachtig en omspannen de aardbol. Een deel van de mensheid wentelt zich in obscene rijkdom; andere delen kopiëren ijverig de technieken van de overvloed. Om de groeiende apparaten draaiende te houden, is veel energie nodig, steeds meer energie als we de koers niet grondig bijstellen.

De grootste dreiging voor de mensheid

Laten we duidelijk wezen: vandaag is mondiaal de gebruikte energie voor aanmaak, onderhoud en werking van onze apparatuur afkomstig van steenkolen, olie en aardgas (fossiele brandstoffen: 82-86 procent); van biomassa, waterkracht, en wind (hernieuwbare energie: 12-16 procent); atoomenergie (2 procent). De cijfers van hernieuwbare energie zijn het minst gekend en bewust onderschat. We tellen het grootste deel van ons hernieuwbaar energiegebruik (zoals daglicht, ventilatie dankzij de wind, warmte van de zon) niet mee omdat we er niet voor betalen. In onze bekrompen visie is energie een wereld van geld en macht. Voorlopig wel. Natuurlijk las u dat goed: atoomenergie levert slechts een schamele 2 procent van de eindenergie voor onze apparaten. Waarom dan al dat gedoe erover?

Laten we, opnieuw, duidelijk wezen: de allergrootste dreiging waar we als mensheid de komende eeuw voor staan, is de verandering van het klimaat op aarde. De directe oorzaak van de klimaatverandering zijn de tientallen miljarden ton broeikasgassen die we jaarlijks als zwerfvuil in de atmosfeer storten. Dit zwerfvuil komt voort uit ons dom gebruik van fossiele brandstoffen. In onze overmeestering van de natuur komen we onszelf weer tegen: in plaats van te winnen, zijn we systematisch bezig de wereld onprettig en op termijn onbewoonbaar te maken voor onszelf, onze kinderen, en zeker voor onze kleinkinderen. Welke naam zij zullen toewijzen aan de periode van energieglorie, met name augustus 1945 (Hiroshima/Nagasaki) - maart 2011 (Fukushima), wil ik liever niet weten.

Na tientallen jaren van wetenschappelijke studies (zie de VN-organisatie IPCC) en moeizame debatten, hebben de wereldleiders in Kopenhagen (december 2009) de duidelijke afspraak

gemaakt dat de temperatuur op aarde met niet meer dan 2°C mag stijgen. Als ze consequent zijn, zeggen ze ook: stop morgen met de uitstoot van de tientallen miljarden ton broeikasgassen in de atmosfeer, of: een totaal andere energie-economie is nodig vóór 2050. Wie kan deze klus klaren? Zeker niet de bedenkers en getrouwen van de oorlogsaanpak tegen de natuur. Oude kakelende hanen verdedigen op populistische wijze hun verworven rijkdom.

Nodig, mogelijk en niet gemakkelijk

Vijfendertig jaar studie en ervaring in de energiesector hebben me geleerd dat er maar één combinatie tijdig redding kan brengen: energie-efficiëntie en hernieuwbare energie. Niet een klein beetje gepruts in de marge zoals vandaag, maar voluit en volop. Is dit noodzakelijk? Ja. Is dit mogelijk? Ja. Is dit gemakkelijk? Neen.

Maar de atoomenergie wil listig het gat van de twijfel vullen door zich voor te doen als onmisbare overgangenergie en als een geschikte bruidegom voor de hernieuwbare energie. Ik heb deze misleiding in detail ontleed en gepubliceerd. Hier enkele besluiten.

Geen enkele technologie heeft ooit zoveel steun ontvangen van de politiek, de wetenschap, de industrie, het publiek. Sinds de jaren 1950 wordt mondiaal meer dan tweederde van het energieonderzoek besteed aan atoomenergie (België blijft hardleers boven dat gemiddelde). Wat is het resultaat? Naast de klimaatrisico's zitten we nu ook opgescheept met de atoomrisico's. De atoomtechnologie zit al tientallen jaren op een dood spoor - ze is uitgebeend en biedt geen toekomst. De versleten oude beloftes (leugens) worden wel telkens in nieuwe verpakkingen gestopt: in de toekomst zullen we de problemen oplossen; de risico's van incidenten, accidenten, afval en verspreiding van atoomwapens zijn minimaal en de mensen moeten maar rationeel genoeg zijn om ze te aanvaarden; nieuwe letterwoorden zoals GEN IV verhullen dat ze zelfs de uiterst bedreigende plutonium-economie nieuw leven willen inblazen; fusie zal ooit het energieparadijs op aarde brengen,...

Wie het hoofd koel houdt en de leugens doorziet, merkt dat atoomenergie een aanzienlijk deel van het energieprobleem is, geen deel van de oplossing. Nog erger: samen met de olie- en gasbelangen blokkeerde atoomenergie de weg van de energie-efficiëntie en de hernieuwbare energie, en ze zal dit blijven doen. We móeten kiezen. Is nu de tijd rijp voor juiste keuzes?

AVIEL VERBRUGGEN

Wie? Hoogleraar economie en milieudeskundige aan de Universiteit Antwerpen.

Wat? Hopelijk wordt er nu eindelijk een keuze gemaakt voor efficiënt gebruik van bij voorkeur hernieuwbare energie.

Waarom? Atoomenergie is een deel van het probleem, niet de oplossing, wat lobbygroepen en overheden ook beweren.